

PENISNIJD?

Voor menig mensbeeld over seksleven in het dierenrijk zijn mannelijke dominantie en vrouwelijke onderwerpenheid exemplarisch. Dat is waarschijnlijk terug te voeren op egocentrisch denken waarbij we ons eigen handelen extrapoleren op de ons omringende soorten. Er bestaat bij de westerse mens nog steeds het klassieke beeld van de krachtige man en de listige vrouw. Samson en Delilah zijn daarvan de

FOTO: BELGERS

meest treffende Bijbelse voorbeelden. De gespierde man die met zijn fysieke kracht in zijn eentje een leger Filistijnen aankon; de gespeeld slaafse vrouw die het geheim van zijn kracht, met behulp van gewiekste tactieken, tijdens het spel der seksen aan hem wist te ontfutselen.

Vrouwen staan echter ook in het dierenrijk zeker niet per definitie buitenspel of aan de zijlijn. Als het gaat over de evolutie van de mannelijke voortplantingscellen nemen zij zelfs het voortouw. Zo bepaalt de lengte van de vrouwelijke geslachtsgang, samen met de aanwezigheid van ingewikkelde ruimtes voor spermaopslag, welke spermacellen uiteindelijk met succes de bevruchting voor hun rekening nemen. Tijdens de evolutie van waterkevers die meerdere partners hebben, heeft deze anatomische eigenschap van vrouwtjes in hoge mate vorm en grootte van spermatozöiden bepaald.

Bij strontvliegen hebben vrouwtjes drie kamertjes waarin ze sperma kunnen opslaan, twee rechts en één links. Het sperma van minder aantrekkelijke mannetjes wordt links opgeslagen en niet voor de voortplanting gebruikt. Evolutionair bekeken is er een voortdurende wisselwerking tussen mannen en vrouwen, waarbij ze wederzijds reageren op aanpassingen in het geslachtsapparaat. Hierbij heerst een voortdurende strijd tussen de vrouwen die zelf willen kunnen bepalen welke spermacellen hun eicellen bevruchten en mannen die tot het maximale gaan om vrouwen over te halen hun sperma te gebruiken. Daarbij gaat het soms hardhandig toe.

Bij zaadkevertjes functioneert zo een anatomisch mechanisme, dat behoorlijk vrouwonvriendelijk is. Mannetjes van deze keversoorten hebben lange penisstekels die bij de copulatie behoorlijke verwondingen veroorzaken. Maar hoe langer de stekels hoe hoger het voortplantingssucces. Hoe meer letsel het mannetje in het vrouwtje veroorzaakt des te gemakkelijker de zaadvloeistof zich vermengt met het bloed. De zaadvloeistof beïnvloedt daarnaast gedrag en fysiologie zodanig, dat het vrouwtje weinig zin meer heeft in volgen-

de paringen en dezelfde marteling probeert te voorkomen door andere mannetjes met kracht af te weren.

Een tegengesteld evolutionair proces heeft plaatsgevonden bij vogels. Bij ongeveer 97 procent van de soorten missen de mannetjes een penis. Een vergelijkend onderzoek tussen de redelijk verwante hoenderachtigen (deze zijn penisloos) en eendachtigen (deze ontwikkelen wel een penis) toont aan dat het

voortplantingssucces niet van het penisbezit afhangt. De cloacale kus is wat dat betreft even effectief als een penetratie. Vervelende bijkomstigheid is dat door het bezit van een penis onwillige vrouwtjes bij eenden vaak gedwongen worden tot harde en onvrijwillige seks. De vrouwtjes van de beschaafdere kippen hebben de voortplanting meer zelf in de hand.

Een menselijke vraag is of hennen in vergelijking met vrouwelijke eenden, onder goede huwelijksvoorwaarden, tot hetzelfde seksgevoel kunnen komen. Is het bezit van een penis bij de partner daarvoor een randvoorwaarde? Misschien denk ik nu weer te zeer in antropogene verhoudingen. Hoewel, waarom zou het tegen elkaar aanwrijven van twee cloaca's niet kunnen leiden tot een orgasme? Of is het krijgen van een orgasme alleen voor vrouwtjes van hogere diersoorten weggelegd? En wat is de functionele betekenis daarvan?

Menno Schilthuizen denkt dat de fysiologische oorsprong van het vrouwelijk orgasme gekoppeld is aan het creëren van een vacuüm in de baarmoeder waardoor het sperma naar binnen wordt gezogen. Dit verhindert terugvloeien, en gaat daarmee verkwisting van sperma tegen.

Deze en vele andere wetenswaardigheden over voortplanting in het dierenrijk zijn te lezen in zijn boek *Darwins peepshow*, een echte aanrader. Op de markt is echter momenteel veel te halen op dat gebied. Denk aan de theaterlezing *Bestiaire d'amour* van Isabella Rossellini en het boek *Het beest in ons – liefdeslessen uit het dierenrijk* – van Dagmar van der Neut.

De meesten van ons hebben geen kennis van de fijne technieken en bestialiteiten, die elders in het dierenrijk wordt gepraktiseerd. Daar valt voor mensen nog genoeg te leren, vooral over vrouwelijke tactieken. Wij mannen blijven echter stoïcijns aan de kracht van onze eigen penis vasthouden en daarop vertrouwen. Wat een eikels!